

ครูกูก อภาพร กิจพ่อคำ
ครูหน่วยวิชามานุษยกับโลกและจิตทัศน์ชั้น ๒

“สนุกกับการเรียนรู้ผ่านหลักการ 3H (HAND HEAD HEART) สู่ความสำเร็จในจิตทัศน์”

เข้าใจผู้เรียน ปรับเปลี่ยนกระบวนการ เพื่อให้ผู้เรียน เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

จิตทัศน์ เป็นหน่วยวิชาหนึ่งที่ คุณครูปาด - ศิววัต สุมิลวรรณ สร้างขึ้นตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๔๖ คำว่า “จิตทัศน์” มาจากการรวมกันของคำสองคำคือ คำว่าจิตภาพ(Image) และ คำว่ามโนทัศน์ (Concept) เป็นหน่วยวิชาที่เกี่ยวข้องกับหน่วยความคิดที่เล็กที่สุดของมนุษย์ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถคิดเป็นภาพ และนำเสนอภาพความคิดของตนออกมาให้ผู้อื่นได้เข้าใจ ซึ่งจะนำไปสู่การคิดร่วมกันได้ง่ายขึ้น

มีเป้าหมายเพื่อกระตุ้นพัฒนาความสามารถในการเข้าใจและการนำเสนอความเข้าใจในหลากหลายมิติ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีเครื่องมือในการจัดวางความคิด พัฒนาความคิดอย่างเป็นระบบ ช่วยสร้างพัฒนาการที่มีสมดุลในลักษณะของ whole brain

หากกล่าวโดยย่อจิตทัศน์ คือ การแปลงความคิดให้ “ทำความเข้าใจได้อย่างรวดเร็วและนำเสนอออกมาได้อย่างลึกซึ้ง” ซึ่งหากเราจะตีความว่าทำความเข้าใจคือ การมองเห็น (จิตภาพ) ที่ก่อให้เกิดการทำความเข้าใจ (มโนทัศน์) อย่างรวดเร็ว แล้วนำเสนอออกมาได้อย่างลึกซึ้ง(จิตทัศน์)

ในปีการศึกษา ๒๕๕๔ ทางหน่วยวิชาจิตทัศน์ได้มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของหน่วยวิชาเกิดขึ้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นการยกโครงสร้างใหม่ทั้งช่วงชั้น คือเพิ่มตัวเหตุการณ์ โดยมีครูเป้-วิไลลักษณ์ ธนาบริบูรณ์ เป็นเสาหลักในการขับเคลื่อน แม้เป้ได้แล้วว่าแต่เดิมนั้นเราไม่มีหลักสูตรที่ชัดเจน จึงต้องมีการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับยุคสมัย ปรับเป็นเครื่องมือเพื่อให้สอดคล้องกับกลุ่มวิชาประยุกต์และตัวโครงงาน ระยะเวลาต่อมาหน่วยวิชาประยุกต์กับโครงงานชัดเจนขึ้นจึงกลับมาพัฒนาหลักสูตรจิตทัศน์อย่างจริงจังร่วมกับครูปาด-ศิววัต สุมิลวรรณ ผู้คิดค้นวิชาจิตทัศน์

โครงสร้างแผนรายภาคชั้นหน่วยวิชาจินตทัศน์ชั้น ๒ ปีการศึกษา๒๕๕๙

ภาคเรียน	หัวข้อ	ชั้น ๒	
		ผัสสะ/การรับรู้ *(เหตุการณ์)	คิดเป็นภาพ
ฉันทะ	ช่องทางการรับรู้	กาย/ตา → วัตถุ	ตา → ภาพระบบสัญลักษณ์
	พัฒนาการรับรู้ และพัฒนา กระบวนการคิด	<u>ความสมมาตร</u> 1.แกนกลาง <u>มิติสัมพันธ์(๒มิติ)</u> 2.ด้านหน้าและด้านหลัง	<u>กระบวนการคิดพื้นฐาน</u> 1.ระบุเหมือน-ต่าง(การ แยกแยะ:discrimination) 2.จัดหมวดหมู่(classifying)
	เครื่องมือที่ใช้	ตัดและพับ (Origami)	<u>ผังมโนทัศน์จัดจำแนก</u> Cluster Diagrams
	แก่นสาระ	ใบหน้า (Face)ของสัตว์ -แกนสมมาตร -ซ้าย ขวา -พับประกบหน้า -พับประกบหลัง -การกรีดรอยให้เกิดแกน -การดึงหรือดันเพื่อให้เกิดมิติ -องค์ประกอบสำคัญเพื่อการ ตกแต่ง อ่านสัญลักษณ์พื้นฐาน	อาหารของสัตว์ การจัดกลุ่มอาหารของสัตว์ตาม เกณฑ์ -การสร้างเกณฑ์มากกว่า ๑ เกณฑ์ -การเน้นหัวข้อหลัก -การจัดวางหัวข้อรองและหัวข้อ ย่อยให้เป็นระเบียบ
	ทักษะ/ สมรรถนะ	-อ่านและพับตามแบบได้ -พับและกรีดให้ได้สมมาตร ปราณีต -เชื่อมโยงจินตภาพและสร้าง จินตนาการ	-คิดและอธิบายการจัดจำแนก ข้อมูลพื้นฐานให้เป็นกลุ่มมีระบบ ระเบียบพร้อมให้เหตุผล
	ชิ้นงานสำคัญ	 อ่านวิธีพับและพับตามได้หน้าคน และสัตว์ 	 ผังสาแหรก มีหัวข้อรองมากกว่า ๒

ขอหยิบยกเนื้อหาแผนการสอนที่วิชาจิตทัศน์เพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นภาพมากขึ้นดังนี้ ในภาคเรียนนี้ทักษะผ่านหัตถกรรมคือ การพับกระดาษ ส่วนเครื่องมือที่ใช้คือ Cluster Diagram จิตทัศน์ในช่วงชั้นที่ ๑ นั้นจะมีการเรียนการสอนสัปดาห์ละ ๒ คาบ โดย ๑ ครั้ง จะเรียน ๑ คาบคาบละ ๔๕ ที่ ซึ่งบอกได้ว่าภายใน ๔๕ นาทีนี้มีระยะเวลาที่สั้นทางทีมจะต้องช่วยกันคิดว่าแต่ละ ๔๕ นาทีนี้จะทำอะไรให้เด็กเกิดความเป็นเจ้าของการเรียนรู้ให้ได้มากที่สุดแต่ก็ไม่ละทิ้งแก่นสาระและสมรรถนะที่ได้ แถมต้องร้อยเรียงกันแทบว่าแนบสนิทเพื่อให้เด็กๆ จำรูปแบบการสอนได้

จึงสรุปแนวทางที่ได้คือ คาบแรกจะสอนเรื่องการพับกระดาษ และต่อเติมสร้างสรรค์จากงานพับ ส่วนคาบถัดมา จะสอนการใช้เครื่องมือ Cluster Diagram เพื่อเชื่อมโยงกับเรื่องที่พับ จะเป็นแบบนี้ร้อยเรียงไปเรื่อยๆ

สัปดาห์	แก่นสาระ	
	หัตถกรรม	มโนทัศน์
๑	พับใบหน้าตนเอง	Cluster Diagram จำแนกและจัดกลุ่มข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตนเอง
๒	พับนก	Cluster Diagram จำแนกและจัดกลุ่มอาหารนก
๓	พับผีเสื้อ	Cluster Diagram จำแนกและจัดกลุ่มอาหารผีเสื้อ
๔	พับเสื้อ พับช้าง	Cluster Diagram จำแนกและจัดกลุ่มอาหารเสื้อกับช้าง
๕	พับต้นไม้	Cluster Diagram จำแนกและจัดกลุ่มใบเลี้ยงเดี่ยว-คู่

เมื่อได้ปรับเปลี่ยนโครงสร้างที่มีความชัดเจนขึ้น เรียกได้ว่าเรากำลังเดินมาถูกทาง และได้ทางทีมจิตทัศน์ได้เลือกหัตถกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กได้เข้ากับตามธรรมชาติของวัย ช่วยส่งเสริมผัสสะ(sense) ในการรับรู้ และเลือกกิจกรรมที่เป็นเครื่องมือผสมกลมกลืนกับผัสสะได้อย่างแนบสนิท ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ สอดคล้องกับหลักการ 3H คือ

- H แรก Hand การลงมือทำ ปฏิบัติจริง (ทักษะนิสัย Psychomotor Domain)
- H ที่สองคือ Head การคิด ไม่หยุดนิ่ง ใฝ่รู้ เรียนรู้ และพัฒนาอยู่เสมอ (พุทธินิสัย Cognitive Domain)
- H สุดท้ายคือ Heart ใจเรานี้แหละ ให้ใจ รักและชอบ เอาใจใส่จดจ่อในสิ่งที่ทำ (จิตนิสัยAffective Domain)

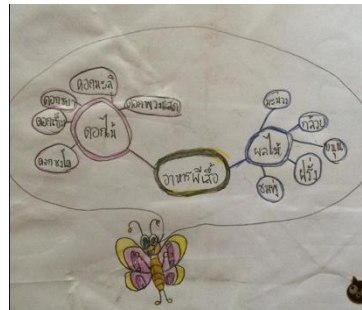
Hand

- นักเรียนได้ลงมือทำผ่านผัสสะในการเรียนรู้ ลองผิด ลองถูก ได้
- ทำทายความสามารถ

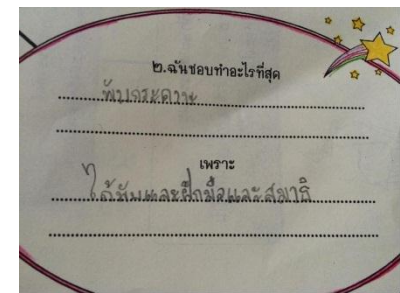
Head

- นักเรียนได้ฝึกการคิด เชื่อมโยงจินตนาการ แยกแยะจัดหมวดหมู่
- มีการลำดับภาพร้อยเรียง

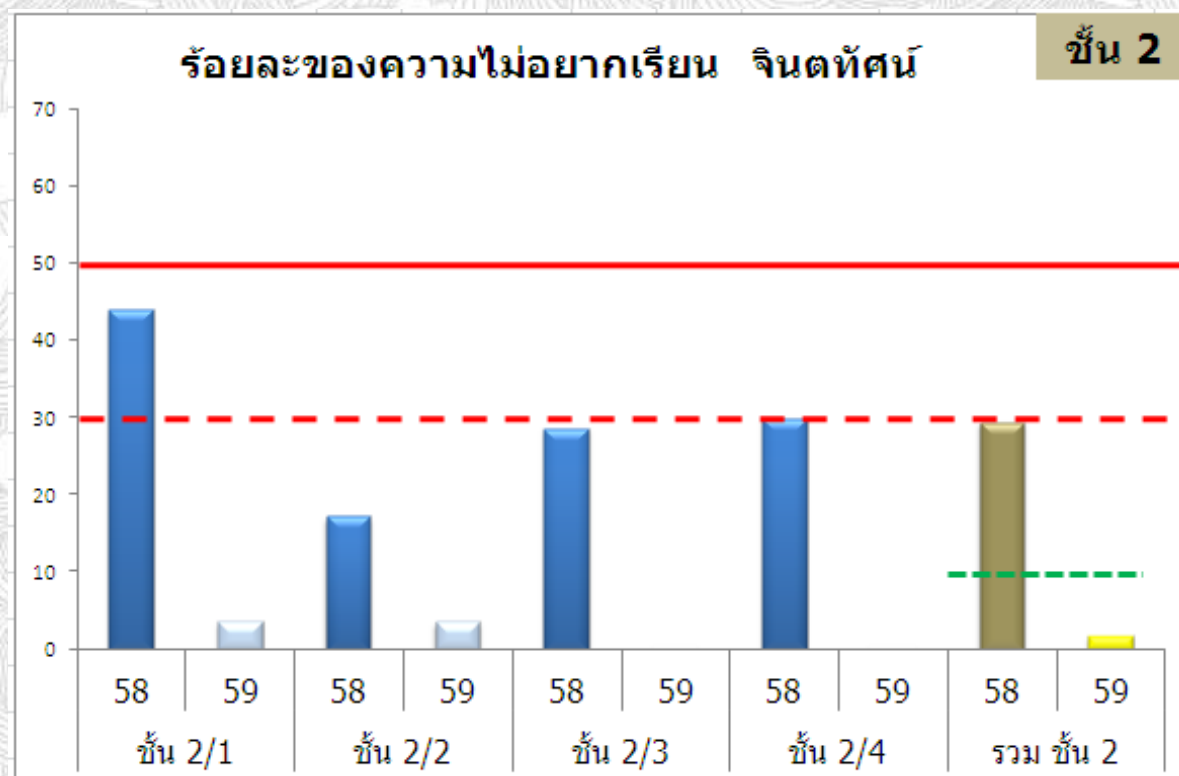
Heart

- เมื่อนักเรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้ก็จะเห็นคุณค่า
- รักและชอบเอาใจใส่ในสิ่งที่ทำ

โดยที่ครูเป็นผู้ช่วย ฝึมอง รอคอย ให้เกิดการเรียนรู้ โดยส่งมอบความปรารถนาดีที่ให้แก่เด็ก เป็นเจ้าของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

รูปภาพแสดง เจตคติ

สรุปข้าพเจ้าคิดว่าผู้เรียนชอบหน่วยวิชาจินตทัศน์รูปแบบใหม่นี้ เนื่องจากกิจกรรมมีลักษณะเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ลงมือสัมผัส พัฒนาสร้างสรรค์ การเรียนรู้ของตนเอง สอดคล้องกับลักษณะนิสัยและความสนใจของผู้เรียนชั้น ๒ คือ เป็นวัยที่ใช้ร่างกายในการทำกิจกรรม ฐานสมองในเชิงสร้างสรรค์จินตนาการ จึงเป็นแผนการจัดการความรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กได้อย่างประสบความสำเร็จ